

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 16. do 22. januara 2007. godine, donijela je

ODLUKU

I

Pokretno dobro – Arhivski fondovi i zbirke Arhiva Republike Srpske proglašavaju se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čini 24 arhivska fonda i zbirke.

Nacionalni spomenik smješten je u zgradi Arhiva Republike Srpske u Banjoj Luci u ulici Aleja sv. Save br. 1.

Na nacionalni spomenik primjenjuju se mjere zaštite, utvrđene Zakonom o sprovođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik Republike Srpske», broj 9/02).

II

Vlada Republike Srpske dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

III

Vlada Republike Srpske osigurat će odgovarajuće fizičke i tehničke uvjete za čuvanje nacionalnog spomenika:

- nabavku opreme za depoe u kojima se čuva građa,
- nabavku neophodnih materijala u kojima se građa čuva (košuljice i kutije),
- osigurati uvjete za izvršenje stručne konzervacije i restauracije arhivske građe.

Izlaganje i ostali vidovi prezentacije spomenute zbirke na području Bosne i Hercegovine vršit će se na osnovi uvjeta koje utvrdi ministarstvo nadležno za kulturu u Republici Srpskoj.

IV

Svako, a posebno nadležni organi Republike Srpske, gradske i općinske službe, suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

V

Iznošenje kompletnog fonda ili zbirke ili njenih pojedinih dijelova (u daljnjem tekstu: pokretno naslijeđe) iz Bosne i Hercegovine nije dopušteno.

Izuzetno od odredbe stava 1. ove tačke, dopušteno je privremeno iznošenje pokretnog naslijeđa iz Bosne i Hercegovine radi prezentacije ili konzervacije, ukoliko se utvrdi da konzervatorske radove nije moguće izvršiti u Bosni i Hercegovini.

Odobrenje u smislu prethodnog stava daje Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija), ukoliko bude nedvojbeno utvrđeno da to neće ni na koji način ugroziti nacionalni spomenik. U odobrenju se utvrđuju svi uvjeti pod kojima se pokretno naslijeđe može iznijeti iz Bosne i Hercegovine, rok za povrat dobra u zemlju, kao i zaduženja pojedinih organa i institucija za osiguranje tih uvjeta i o tome se obavještava Vlada Republike Srpske, nadležna služba sigurnosti, carinska služba Bosne i Hercegovine i javnost.

VI

Ova odluka dostavit će se Arhivu Republike Srpske u Banjoj Luci, Vladi Republike Srpske, republičkom ministarstvu nadležnom za kulturu i nadležnoj službi zaštite naslijeđa na nivou Republike Srpske, radi provođenja mjera utvrđenih u tač. II - V ove odluke.

VII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web stranici Komisije (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

VIII

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IX

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u «Službenom glasniku BiH».

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović, Ljiljana Ševo i Tina Wik.

Predsjedavajuća Komisije

Ljiljana Ševo

Broj: 04-2-105/04-3
17. januara 2007. godine
Sarajevo

Obrazloženje

I- UVOD

Na osnovi člana 2. stava 1. Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, «nacionalni spomenik» je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom u skladu sa čl. V i VI Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Komisiji se obratio Arhiv Republike Srpske iz Banje Luke, dana 10. maja 2004. godine u Sarajevu, sa prijedlogom proglašenja pokretnog dobra Arhivskih fondova i zbirki koji se čuvaju u Arhivu Republike Srpske nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Komisija je pristupila pokretanju postupka za proglašenje Arhivskih fondova i zbirki nacionalnim spomenikom u skladu sa članom V Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članom 35. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika.

II- PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, izvršen je uvid u:

- dokumentaciju Arhiva Republike Srpske o predmetu u postupku.

Na osnovi uvida u prikupljenu dokumentaciju, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Arhivski fondovi i zbirke Arhiva Republike Srpske su smješteni u Arhivu Republike Srpske u ulici Aleja sv. Save br. 1 u Banjoj Luci.

Historijski podaci

Arhiv Bosanske Krajine u Banjoj Luci osnovan je rješenjem Narodnog odbora grada Banje Luke, broj 4735, od 20. aprila 1953. godine, pod nazivom Arhiv grada Banje Luke. Do tada na području sjeverozapadne Bosne o zaštiti arhivske građe nije vođena organizirana briga. Na osnovi odobrenja Izvršnog vijeća NR BiH, broj 1719-14, od 30. maja 1956. godine, Arhiv grada postao je Sreski arhiv Banje Luke i djelovao na području srezova Banja Luka i Prijedor. Arhiv je 1963. godine dobio proširenje djelatnosti i od tada se nadležnost proteže na srezove Banja Luka i Bihać, a organizacija dobija naziv Arhiv Bosanske Krajine. Tokom 1963. i 1964. godine, na regionalnom području osnovana su tri arhivska sabirna centra i to u Prijedoru, Jajcu i Bihaću. Od početka 1967. godine pa do kraja 1973. godine, prava osnivača vršila je Skupština SR BiH, a od 1. januara 1974. godine, prava osnivača i finansijera preuzela su 23 općine Bosanske Krajine.

U to vrijeme u Arhivu su postojale organizacione jedinice:

1. Odjeljenje za sređivanje i obradu arhivske građe,
2. Odsjek za zaštitu arhivske građe i nadzor registratura i
3. Odsjek za opće poslove.

Teritorijalna nadležnost je u to vrijeme obuhvatala sljedeće 23 općine: Banja Luka, Bihać, Bosanska Dubica, Bosanska Gradiška, Bosansko Grahovo, Bosanska Krupa, Bosanski Novi, Bosanski Petrovac, Cazin, Čelinac, Drvar, Jajce, Ključ, Kotor Varoš, Laktaši, Mrkonjić-Grad, Prijedor, Prnjavor, Sanski Most, Skender-Vakuf, Srbac, Šipovo i Velika Kladuša.

U to vrijeme u nadležnosti Arhiva je bila građa iz ranijeg perioda koju su sadržavali arhivski fondovi državnih organa, banovinskog, oblasnog, okružnog, sreskog, općinskog i lokalnog značaja, arhivski fondovi organizacija, općinskog i lokalnog značaja, društveno-političkih zajednica i organizacija, te novija arhivska građa i registraturski materijal svih imalaca koji su djelovali na području za koje je Arhiv bio teritorijalno nadležan. Djelatnost je obavljana u skladu sa Zakonom o arhivskoj građi i arhivskoj službi SR Bosne i Hercegovine.

Krajem 1975. godine, Arhiv je posjedovao 270 arhivskih fondova i zbirki u količini od 1700 dužinskih metara. Veću količinu arhivske građe sadržavali su fondovi nastali od 1878. godine, dok je najveći broj arhivskih fondova nastao nakon 1945. godine. Arhivska građa se odnosila na društveno-politički, ekonomski i kulturni razvoj sjeverozapadne Bosne. Građa iz tog perioda je pisana na turskom, njemačkom, srpskohrvatskom, odnosno hrvatskosrpskom jeziku. Najstariji čuvani dokument Arhiva potječe iz 1311. godine i nalazi se u Zbirci orijentalnih rukopisa.

Većina arhivskih fondova je pronađena u zgradi bivše Kraljevske banske uprave Vrbanske banovine u Banjoj Luci.

Ratna zbivanja u Bosni i Hercegovini (od 1992. do 1995. godine) ostavile su brojne posljedice po arhivsku djelatnost. Do sredine 1993. godine na današnjem prostoru Republike Srpske djelovali su Arhiv Bosanske Krajine sa sjedištem u Banjoj Luci, Regionalni arhiv u Doboju (osnovan 1954. godine) i Regionalni arhiv u Foči (osnovan 1976. godine). Zakonom o ministarstvima (*«Službeni glasnik Republike Srpske»*, broj 19/93) osnovan je Arhiv Republike Srpske sa sjedištem u Banjoj Luci i statusom samostalne republičke upravne organizacije. Tim zakonom u njegov sastav ulaze Arhiv Bosanske Krajine u Banjoj Luci, Regionalni arhiv u Doboju i Regionalni arhiv u Foči.

Zakonom o kulturnim dobrima (*«Službeni glasnik Republike Srpske»*, broj 2/95), na osnovi odredbe stava 2. člana 64, Arhiv uživa status centralne ustanove zaštite kulturnih dobara.

Članom 40. Zakona o ministarstvima iz 2002. godine ponovno je promijenjen pravni status Arhiva. Tim zakonom Arhiv je postao republička upravna organizacija u sastavu ministarstva prosvjete i kulture sa stvarnom i teritorijalnom nadležnošću na cijeloj teritoriji Republike Srpske. Istim zakonom je regulirana nadležnost Arhiva: «Arhiv Republike Srpske vrši stručne i druge poslove koji se odnose na:

- stručni nadzor nad čuvanjem i zaštitom registraturskog materijala i arhivske građe i odabiranjem arhivske građe iz registraturskog materijala;
- vođenje evidencije o imalcima registraturskog materijala i arhivske građe i evidencije o registraturskom materijalu i arhivskoj građi;
- vođenje knjiga ulaznog inventara i inventara za pojedine fondove i zbirke;
- tehničke i tehnološke mjere zaštite arhivske građe;
- istraživanje u svrhu kompletiranja arhivske građe;
- izrade naučno-informativnih sredstava o arhivskoj građi;

- izdavanje uvjerenja i drugih isprava o činjenicama koje su sadržane u arhivskoj građi;
- matične poslove arhivske djelatnosti;
- stručni nadzor nad radom arhiva, naučno-istraživački rad za arhivske djelatnosti i objavljivanje rezultata tog rada, vođenje evidencije o arhivama, izradu metodskih uputstava i normativa za stručne poslove arhiva, mikrofilmovanjem arhivske građe od posebnog značaja za Republiku radi njene zaštite u slučaju rata ili neposredne ratne opasnosti;
- preuzimanje, čuvanje, obradu i zaštitu filmova i filmskog materijala od historijskog, umjetničkog, kulturnog i naučnog značaja;
- vršenje drugih matičnih poslova i poslova arhivske djelatnosti od posebnog značaja za Republiku, odgovara za održavanje i očuvanje javnih evidencija i arhivskog naslijeđa, te osigurava pristup javnosti naslijeđu». («*Službeni glasnik Republike Srpske*», broj 70/02)

U Arhivu Republike Srpske kao osnovne organizacione jedinice formirani su:

- Odjeljenje za sređivanje i obradu arhivske građe;
- Sektor za nadzor registratura, pravne i opće poslove.

Sektor za sređivanje i obradu arhivske građe je organiziran na sljedeći način:

- Odjeljenje za sređivanje i obradu arhivske građe:
  - poslovi depoa i tehničko-tehnološke zaštite arhivske građe,
  - informaciono-dokumentacioni poslovi,
  - poslovi sređivanja i obrade arhivske građe,
  - poslovi informiranja i opsluživanja korisnika,
  - bibliotečki poslovi,
  - poslovi prezentiranja arhivske građe i izdavačke djelatnosti,
  - naučnoistraživački poslovi,
  - poslovi kulturne, obrazovne i informativne djelatnosti.

U okviru Odjeljenje za sređivanje i obradu arhivske građe djeluje pet područnih jedinica, organiziranih po teritorijalnom principu i to:

1. Područna jedinica u Doboju,
2. Područna jedinica u Zvorniku,
3. Područna jedinica u Foči,
4. Područna jedinica u Trebinju.

Sektor za nadzor registratura, pravne i opće poslove organiziran je na sljedeći način:

- Odjeljenje za zaštitu arhivske građe van Arhiva:
  - poslovi nadzora registratura,
  - poslovi pružanja stručne pomoći imaocima registraturskog materijala,
  - poslovi vođenja evidencija o arhivskoj građi van Arhiva;
- Odjeljenje za zaštitu arhivske građe van Arhiva:
  - opći, pravni i kadrovski poslovi,
  - finansijsko-računovodstveni poslovi.

U sastavu Arhiva se nalazi biblioteka sa preko 13 950 naslova (knjiga, zakona, propisa, periodike i novina) historijskog i arhivističkog sadržaja.

2. Opis dobra

Nacionalni spomenik čine 24 arhivska fonda i zbirke. Arhivski fondovi su klasificirani na sljedeće skupine:

A) Arhivski fondovi državnih organa, ustanova, organizacija i drugih institucija:

1. Uprava i javne službe:

- 1.1. arhivski fondovi do 1918. godine,
- 1.2. arhivski fondovi od 1918. do 1941. godine,
  - 1.2.1. narodnooslobodilački organi,
  - 1.2.2. okupacijski i kvislinški organi,
- 1.3. arhivski fondovi od 1941. do 1945. godine,
  - 1.3.1. narodnoslobodilački organi,
  - 1.3.2. okupacijski i kvislinški organi,
- 1.4. arhivski fondovi od 1945. do 1992. godine,
- 1.5. arhivski fondovi od 1992. do danas;

2. Pravosuđe:

- 2.1. period do 1945. godine,
- 2.2. period poslije 1945. godine;

3. Vojne jedinice, ustanove i organizacije:

- 3.1. period do 1941. godine,
- 3.2. period poslije 1941. godine,
- 3.3. narodnooslobodilačke jedinice, ustanove i organizacije,
- 3.4. jedinice, ustanove i organizacije JNA,
- 3.5. jedinice, ustanove i organizacije Vojske Republike Srpske;

4. Prosvjetne, kulturne i naučne ustanove:

- 4.1. prosvjetne ustanove,
- 4.2. kulturne ustanove,
- 4.3. naučne ustanove;

5. Socijalne i zdravstvene ustanove:

- 5.1. socijalne ustanove,
- 5.2. zdravstvene ustanove;

6. Privreda i bankarstvo:

- 6.1. period kapitalizma,
  - 6.1.1. banke i novčani zavodi,
  - 6.1.2. privredna udruženja,
  - 6.1.3. privredna preduzeća,
    - 6.1.3.1. industrija i rudarstvo,
    - 6.1.3.2. poljoprivreda i šumarstvo,
    - 6.1.3.3. trgovina, ugostiteljstvo i turizam,
  - 6.1.4. zadruge;

- 6.2. period socijalizma,
- 6.2.1. banke i novčani zavodi,
- 6.2.2. privredna udruženja,
- 6.2.3. privredna preduzeća,
- 6.2.3.1. industrija i rudarstvo,
- 6.2.3.2. poljoprivreda i šumarstvo,
- 6.2.3.3. trgovina, ugostiteljstvo i turizam,
- 6.2.3.4. saobraćaj,
- 6.2.3.5. ostalo,
- 6.2.4. zanatstvo,
- 6.2.5. zadruge,
- 6.2.6. ostalo;

- 7. Društveno-političke organizacije, društva i udruženja:
- 7.1. političke i društveno-političke organizacije,
- 7.1.1. napredne političke i društveno-političke organizacije,
- 7.1.2. građanske i druge organizacije,
- 7.2. staleške korporacije,
- 7.3. humanitarna društva,
- 7.4. kulturno-prosvjetna društva,
- 7.5. sportska društva i udruženja,
- 7.6. ostalo,
- 8. vjerske organizacije,
- 9. ostalo,
- 9.1. društvene službe;

- B) Porodični i lični fondovi,
- 1. porodični fondovi,
- 2. lični fondovi;

C) Zbirke.

Međutim, Arhiv Republike Srpske je između gore navedenih fondova Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika odabrao i poslao, nakon «provedenog istraživanja i stručne valorizacije», prijedlog za pokretanje postupka za proglašenje 24 fonda, odnosno zbirke, nacionalnim spomenicima Bosne i Hercegovine.

Predloženo je sljedeće:

1. OKRUŽNA OBLAST BANJA LUKA (KREISBEHORDE BANJA LUKA)
OD 1878. DO 1918. GODINE

Broj komponenti zbirke: 25 kutija, 11 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1878. do 1918. godine.

Opis dobra: građa iz oblasti administracije, sudstva, ekonomije i agrarnih odnosa.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič, inventar i registar.

2. OKRUŽNA OBLAST BANJA LUKA OD 1919. DO 1922. GODINE

Broj komponenti zbirke: 30 kutija, 6 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1919. do 1922. godine.

Opis dobra: građa se odnosi na dokumentaciju organa uprave, personalnih pitanja službenika, molbe i žalbe građana, izbore za ustavotvornu skupštinu, političke stranke, radnički pokret, državnu sigurnost, djelatnost škola i kulturno-prosvjetnih društava, rad zdravstvenih ustanova, industriju, rudarstvo, poljoprivredu, saobraćaj, finansije, trgovinu.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar fonda.

3. VELIKI ŽUPAN VRBASKE OBLASTI OD 1922. DO 1929. GODINE

Broj komponenti zbirke: 89 kutija, 14 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1922. do 1929. godine.

Opis dobra: građa se odnosi na dokumentaciju organa uprave i vlasti, političkih i društvenih organizacija, privrede, škola i kulturno-prosvjetnih institucija.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar fonda.

4. KRALJEVSKA BANSKA UPRAVA VRBASKE BANOVINI BANJA LUKA OD 1929. DO 1941. GODINE

Broj komponenti zbirke: 817 kutija, 182 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1929. do 1941. godine.

Opis dobra: građa se odnosi na dokumentaciju organa uprave, podatke o broju stanovnika, javnoj sigurnosti, prosvjeti, poljoprivredi, zdravstvu, saobraćaju, trgovini, zadugarstvu, agrarnoj politici.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič i inventar fonda.

5. USTAŠKI STOŽER I POVJERENIŠTVO ZA BIVŠU VRBASKU BANOVINU OD 1941. DO 1942. GODINE

Broj komponenti zbirke: 18 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1941. do 1942. godine.

Opis dobra: arhivska građa nastala radom organa uprave NDH je najvećim dijelom uništena.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar fonda.

6. GRADSKO POGLAVARSTVO BANJA LUKA OD 1941. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 22 kutije, 7 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1941. do 1945. godine.

Opis dobra: građa se odnosi na dokumentaciju organa uprave na teritoriji grada Banje Luke.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

7. VELIKA ŽUPA SANA I LUKA OD 1941. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 100 kutija, 26 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1941. do 1945. godine.

Opis dobra: dokumentacija o akcijama partizana, napadima četnika na žandarmerijske stanice, osnivanju i početku rada Ureda za kolonizaciju u Banjoj Luci, akt o ravnopravnosti Hrvata i Nijemaca, odredbe o iseljavanju Srba u Srbiju, podaci o deportaciji Srba i Jevreja u logore, izvještaji o rušenju pruga i puteva od strane partizana, potjernice za licima koja vrše komunističku propagandu, izvještaji o zatvaranju srpskih radnji, izvještaji o divljanju ustaša, molbe pripadnika pravoslavne vjere za prelazak na katoličku vjeru.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uslovi čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič i inventar fonda.

8. OKRUŽNA KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA, BANJA LUKA OD 1944. DO 1946. GODINE

Broj komponenti zbirke: 1 kutija, 1 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1944. do 1946. godine.

Opis dobra: dokumentacija organa ZEMKOM Banja Luka protezala se na srezove Banja Luka, Prijedor, Bosanski Novi, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Sanski Most, Kotor-Varoš, Teslić, Tešanj, Prnjavor i Derventa. Ovdje je i prepiska između Okružne komisije i nekih sreskih komisija, te Zemaljske komisije za BiH. U fondu se nalaze dokumenti koji sadrže podatke o ratnim zločinima u Banjoj Luci, Prijedoru, Bosanskoj Gradišci, Bosanskoj Krupi, Bosanskom Novom, spisak pobijenih u selu Drakulić, spisak poginulih, umrlih i nestalih za vrijeme Drugog svjetskog rata u Banjoj Luci, elaborat o stradanju Jevreja u Banjoj Luci, izvještaj o zločinima u Ivanjskoj, o akcijama ustaša u selima Drakulić, Motike, Rakovac, Šargovac 7. februara 1942. godine.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

9. ORGAN ZEMALJSKE KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA ZA OKRUG KOZARA OD 1944. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 1 kutija, 243 pisana dokumenta, 2 knjige.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1944. do 1945. godine.

Opis dobra: zapisnici, popisi, izvještaji općinskih komisija u kojima se nalaze podaci o broju žrtava (ubijenih, odvedenih i zlostavljenih ljudi) i materijalnoj šteti na ovim područjima (spaljene kuće i drugi objekti, odvedena stoka).

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.
Građa posjeduje vodič.

10. ORGAN ZEMALJSKE KOMISIJE ZA ISPITIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA ZA OKRUG PODGRMEČ OD 1944. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 1 kutija, 1 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1944. do 1946. godine.

Opis dobra: ovaj organ je pokrivao područje srezova Sanski Most i Luči Palanka sa općinama Dabar, Bosanski Milanovac, Lipik, Kozica, Volar, Stari Majdan, Mala Ruiška, Čađavica, Rašće i Radomirovci. Prikupljali su podatke o zločinima italijanske vojske.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

11. OKRUŽNA KOMISIJA ZA ISPITIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA, PRNJAVOR OD 1944. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 69 dokumenta, 1 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1944. do 1945. godine.

Opis dobra: građu fonda čini prepiska ovog organa sa oblasnim organom ZEMKOM za Bosansku Krajinu i područnim komisijama. Sačuvani su dokumenti o zvjerstvima i pljačkama neprijatelja na ovom području za vrijeme Drugog svjetskog rata. U građi se nalaze spiskovi ustaških i četničkih porodica sa područja Prnjavora i spisak četnika iz Čečave.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

12. OKRUŽNI ORGAN ZEMALJSKE KOMISIJE ZA ISPITIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA PRI OKRUŽNOM ODBORU ZA SREDNJU BOSNU, TESLIĆ OD 1944. DO 1945.

Broj komponenti zbirke: 1 kutija, 119 dokumenta, 1 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: 1944. godina.

Opis dobra: građu fonda čini prepiska ovog organa sa oblasnim organom ZEMKOM za Bosansku Krajinu i gradskim i općinskim komisijama. Sačuvani su spiskovi gradskih i općinskih komisija u Tešnju, spisak izbjeglih i protjeranih četničkih i ustaških porodica i spiskovi sa procjenom štete učinjene Jevrejima.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

13. SRESKA KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA, PRIJEDOR OD 1944. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 1 kutija.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1944. do 1945. godine.

Opis dobra: građu fonda čini prepiska ovog organa sa oblasnim organom ZEMKOM i okružnom komisijom Banja Luka, zapisnici kojim oštećeni prijavljuju ratnu štetu i zločine učinjene od strane Nijemaca, ustaša i četnika, spiskovi sa brojem ubijenih i nestalih, visinom ratne štete, izjave svjedoka o počinjenim ratnim zločinima, stradanju Jevreja.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

14. KOMISIJA ZA ISPITIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA PRI OPĆINSKOM NARODNOOSLOBODILAČKOM ODBORU PISKAVICA 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 50 dokumenata.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: 1945. godina.

Opis dobra: građu fonda čini 50 zapisnika kojim građani, uglavnom iz Ivanjske, prijavljuju ubistva i materijalnu štetu učinjenu od strane neprijateljske vojske za vrijeme Kozarske ofanzive, pretežno 10. juna 1942. godine.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

15. KOMISIJA ZA ISPITIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA PRI OPĆINSKOM NARODNOOSLOBODILAČKOM ODBORU PALANČIŠTE 1944. GODINE

Broj komponenti zbirke: 211 dokumenata.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: 1944. godina.

Opis dobra: građu fonda čine zapisnici sastavljeni 1944. godine kod NOO općine Palančište, srez Prijedor, okrug Kozarski, kojim oštećeni prijavljuju zločine ustaša i Nijemaca (ubistva, pljačke, protjerivanje u logor, uništavanje stoke, paljenje kuća i zgrada) počinjene nad srpskim stanovništvom za vrijeme Kozarske ofanzive.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

16. KOMISIJA ZA ISPITIVANJE ZLOČINA OKUPATORA I NJEGOVIH POMAGAČA PRI OPĆINSKOM NARODNOOSLOBODILAČKOM ODBORU STARI MAJDAN 1944. GODINE

Broj komponenti zbirke: 85 dokumenata.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: 1944. godina.

Opis dobra: fond se sastoji iz 85 zapisnika sa podacima o stradanju srpskog stanovništva NOO Stari Majdan za vrijeme Drugog svjetskog rata (ubistva, streljanja, odvođenje u logor, o materijalnoj šteti nastaloj paljenjem stambenih i drugih zgrada, pljačkanjem stoke, ljudske i stočne hrane).

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič.

17. OBJEDINJENI FOND O AGRARNOJ REFORMI I KOLONIZACIJI
OKRUGA BANJALUČKOG OD 1946. DO 1957. GODINE

Broj komponenti zbirke: 31 kutija, 38 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1946. do 1957. godine.

Opis dobra: Objedinjeni fond o agrarnoj reformi i kolonizaciji Okruga banjalučkog. Spisi su klasificirani u sljedeće fondove:

- Okružna agrarna komisija Banja Luka (1946-1957. godine),
- Sreska agrarna komisija Banja Luka (1946-1956. godine),
- Sreska agrarna komisija Kotor-Varoš (1946-1956. godine),
- Sreska agrarna komisija Laktaši (1946-1947. godine),
- Sreska agrarna komisija Omarska (1946-1947. godine),
- Sreska agrarna komisija Srbac (1946-1947. godine),
- Sreska agrarna komisija Banja Luka (1946-1955. godine).

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar.

18. OKRUŽNI SUD BANJA LUKA OD 1878. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 827 kutija, 89 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1878. do 1945. godine.

Opis dobra: dokumentacija koja se odnosi na sudsku upravu, krivični postupak, građanske parnice, bankarstvo, zadrugarstvo, zanatstvo, trgovinu, ugostiteljstvo.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar.

19. IZVANREDNI NARODNI SUD BANJA LUKA OD 1941. DO 1942.
GODINE

Broj komponenti zbirke: 1 kutija.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1941. do 1942. godine.

Opis dobra: dokumentacija koja se odnosi na prijave i sudske predmete protiv lica koja su povrijedila državu ili nezakonito držala oružje, zapisnici o saslušanju prijavljenih lica, presude zbog zadržavanja vojnih stvari, prijave samovoljnog prisvajanja imovine srpskog stanovništva, odluke o dodjeli pomoći porodicama invalida.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar.

20. FABRIKA DUHANA BANJA LUKA OD 1888. GODINE DO DANAS

Broj komponenti zbirke: 18 kutija, 18 knjiga.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: 1920. do 1945. godine.

Opis dobra: dokumentacija koja se odnosi na finansijsko poslovanje fabrike, personalnu dokumentaciju službenika i radnika, različite molbe, priznanice,

rješenja, fakture, ugovori i pregledi. U fondu je sačuvan jedan dio povjerljive građe koja je značajna za izučavanje radničkog pokreta.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar.

21. ZBIRKA ORIJENTALNIH RUKOPISA I DOKUMENATA OD XVII DO XX STOLJEĆA

Broj komponenti zbirke: 1 kutija, 49 dokumenata.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od XVII do XX stoljeća.

Opis dobra: zbirka sadrži različita dokumenta iz perioda od XVII do XX stoljeća kao što su filozofska djela, povelje, tapije i bujrundije.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje registar.

22. ZBIRKA KARATA I MAPA OD 1807. GODINE

Broj komponenti zbirke: 144 karte i mape.

Način sticanja dobra: preuzimanje javne arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1807. do 1980. godine.

Opis dobra: većina karata su vojne tematike (79), a manji broj su geografske, političke, tehničke. Karte se odnose na područje Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Crne Gore i Srbije, a potiču iz austrougarskih, njemačkih i jugoslavenskih izvora.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar.

23. ZBIRKA RADOVA VESELINA MASLEŠE OD 1928. DO 1943. GODINE

Broj komponenti zbirke: 9 kutija.

Način sticanja dobra: poklon.

Vrijeme nastanka zbirke: tridesete i četrdesete godine XX stoljeća.

Opis dobra: zbirka sadrži 287 radova Veselina Masleše od kojih je jedan broj sačuvan u rukopisu.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje vodič i inventar.

24. ZBIRKA DOKUMENATA SREDNJOBOSANSKOG ČETNIČKOG KORPUSA OD 1943. DO 1945. GODINE

Broj komponenti zbirke: 2 kutija.

Način sticanja dobra: prikupljanjem arhivske građe.

Vrijeme nastanka zbirke: od 1943. do 1945. godine.

Opis dobra: dokumenti su vojnog karaktera. U njima je opisano djelovanje četničkih brigada, bataljona i korpusa.

Sadašnje stanje: oštećena.

Uvjeti čuvanja: neodgovarajući.

Građa posjeduje inventar.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Arhivski fondovi i zbirke Arhiva Republike Srpske do sada nisu uživali status zaštite.

3.4 Sadašnje stranje dobra

Arhivska građa Arhiva Republike Srpske smještena je u ulice Aleja sv. Save u Banjoj Luci. Fondovi proglašeni nacionalnim spomenikom smješteni su u dvije prostorije u prizemlju zgrade. Zgrada Arhiva je nedavno adaptirana, tako da se građa čuva u dobrim uvjetima. U toku je digitalizacija arhivskih fondova.

Arhiv Republike Srpske je 2006. godine dobio kompletno opremljenu laboratoriju za zaštitu i konzervaciju arhivalija donacijom Vlade Japana, međutim, iako je sistematizacijom radnih mjesta predviđeno upošljavanje konzervatora arhivskih dokumenata, Vlada Republike Srpske, odnosno nadležno ministarstvo ne odobrava upošljavanje novog stručnjaka. Iz tog razloga dobijena laboratorija nije u funkciji.

III- ZAKLJUČAK

U skladu sa navedenim, a koristeći Kriterije za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH,» broj 33/02 i 15/03), Komisija donosi odluku o proglašenju Arhivskih fondova i zbirki Arhiva Republike Srpske u Banjoj Luci nacionalnim spomenikom.

Kriteriji na kojima je zasnovana odluka su:

A. Vremensko određenje

B. Historijska vrijednost

D. Čitljivost

D. I. Materijalno svjedočanstvo o manje poznatim historijskim razdobljima

D. II. Svjedočanstvo o historijskim mijenama

D. V. Svjedočanstvo o tipičnom načinu života u određenom razdoblju

G. Izvornost

G. II. Materijal i sadržaj

G. III. Namjena i upotreba

I. Cjelovitost (cjeline, područja, zbirke)

I. II. Homogenost

I. III. Zaokruženost (kompletnost)

U prilogu ove odluke je sljedeća dokumentacija:

dokumentacija Arhiva Republike Srpske.

Dokumentacija u prilogu odluke je javna i dostupna i uvid u nju može biti izvršen na pismeni zahtjev Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine.

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja Arhivskih fondova i zbirki Arhiva Republike Srpske u Banjoj Luci nacionalnim spomenikom, korištena je sljedeća literatura:

- 1981.   Nebojša Radmanović, *Arhiv Bosanske Krajine, Arhivski fondovi i zbirke u SFRJ – SR Bosna i Hercegovina*, Beograd, 1981, 53-54.
- 1993.   Službeni glasnik Republike Srpske», broj 19/93
- 1995.   Službeni glasnik Republike Srpske», broj 2/95
- 2002.   Službeni glasnik Republike Srpske», broj 70/02

www.arhivrs.org

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:
Slobodanka Nikolić, profesor geografije i etnologije,
saradnik za pokretno naslijeđe
u Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika